

Capítol 12. FREDERIC MISTRAL: **LA DIGNIFICACIÓ DE LA LLENGUA LITERÀRIA**

Si hi ha un autor que automàticament relacionem amb el moviment del Felibritge, aquest és en Frederic Mistral. Amb aquest article, esbossarem resumidament la vida i l'obra d'aquest gran escriptor occità. Al CAOC amb regularitat, s'imparteixen cursos de literatura occitana, on s'aprofundeix en els principals escriptors occitans, com ara el mateix Frederic Mistral.

Nasqué l'any 1830 a Malhana, a la Provença, dins de la masia familiar Mas dau Jutge. El seu pare fou Francés Mistral, un important terratinent de la zona, que s'havia maridat amb l'Adelaïda Polinet, que era filla del Batlle de la vila. En aquest ambient plenament rural, tothom parlava en occità, i essent un nen ja pogué copsar la vitalitat lèxica de la llengua.

Com a fill de família ben situada, pogué estudiar a Avinhon, Nimes i Ais-de-Provença, on a la seva universitat es graduà en la carrera de Dret. En l'àmbit polític, en Mistral evolucionà considerablement, De ben jove, ja defensava unes posicions a favor de la promoció de la identitat occitana, que tenia la llengua i la cultura autòctona com a eix vertebrador de la personalitat pròpia dels pobles.

En Frederic Mistral opinava que França havia d'evolucionar cap a unes posicions federalistes entre les diverses identitats territorials que la composaven, i mantenia una imatge potser una mica romàntica molt basada en una Occitània més rural. No oblidem que ell havia nascut i crescut en aquest ambient. La industrialització i el món urbà, que s'obria pas durant el segle XIX, només podia provocar la desaparició d'aquestes identitats i un uniformisme i un centralisme clarament perjudicial.

Però diversos esdeveniments polítics, com la Revolta de la Comuna de París de l'any 1871, després de la derrota militar de França davant Prússia, provocaren una clara oscil·lació vers posicions més conservadores, de tradició catòlica i contràries a les idees progressistes, i abandonant les reivindicacions polítiques i centrant-se només en l'àmbit lingüístic i cultural. Com a mostra d'aquestes posicions gairebé reaccionàries, ingressà en l'anomenada "Lliga de la Pàtria Francesa", una organització creada l'any 1894 per a defensar el govern francès davant les evidents irregularitats i l'escàndol polític provocat pel cas "Dreyfus", i no recolzà la Revolta del Vinyataires llenguadocians de l'any 1907, malgrat la sol·licitud dels seus dirigents, com Marcellin Albèrt.

Tornant al domini literari, en Frederic Mistral fou un dels fundadors del moviment del Felibritge l'any 1854, després d'una trobada amb els poetes Teodor Aubanèl, Ansèume Matièu, Pau Gièra, Anfos Tavan, Joan Brunet i Josèp Romanilha, a qui havia conegut quan estudiava el Batxillerat a Avinhon. I quin era l'objectiu dels Felibres? La recuperació i la dignificació de la llengua occitana, sobretot en l'àmbit literari. Com en Mistral recordava, "el provençal fou la primera llengua literària de l'Europa civilitzada". Malgrat les referències constants al provençal, en Mistral defensava posicions integradores i considerava que la recuperació de la llengua havia d'abastar tot el domini lingüístic occità, no només la Provença.

Era evident pels felibres que Occitània començava a patir una pèrdua de la presència de la seva identitat, que era més evident a les ciutats, on la llengua començava a recular en el seu ús col·loquial. Alguns opinaven que la seva producció literària del segle XIX podia esdevenir l'últim capítol de la història literària occitana. Afortunadament, aquelles previsions tan pessimistes a curt termini, no s'acompliren (i esperem que mai no s'acompleixin).

Les relacions entre el Felibrisme occità i la Renaixença catalana foren constants, i pretengueren recuperar les intenses relacions entre ambdues literatures com en temps medievals. L'any 1870 l'escriptor català Víctor Balaguer viatjà a Occitània i lliurà als Felibres la "Copa Santa", una copa que esdevenia un símbol de la unió i la fraternitat entre catalans i provençals. I el mateix Mistral visità la ciutat de Barcelona i mostrà la seva admiració pels escriptors de la Renaixença catalana, sobretot de Mn Cinto Verdaguer.

L'any 1904 en Frederic Mistral guanyà el Premi Nobel de Literatura, compartit amb l'escriptor castellà José de Echegaray. Morí l'any 1914 a la seva vila nadiua. Una de les polèmiques en què l'obra d'en Frederic Mistral es veié involucrada fou la llengua utilitzada. Per recomanació del seu amic i editor Josèp Romanilha, en Mistral no utilitzà en les seves obres la llengua clàssica emprada pels trobadors medievals, sinó que es creà l'anomenada "ortografia mistraliana", molt més senzilla i considerada també més adequada per a un públic no acostumat a llegir en llengua occitana.

Però recordem algunes de les seves obres més destacades, on primerament hem de mencionar sens dubte "*Mirèio*" publicada l'any 1859. Vuit anys tardà en Mistral en escriure la seva obra més coneguda i valorada, que ens explica a través dels seus dotze cants, la tràgica història d'un "amor impossible", entre una noia de la Provença de família rica, la Mirèio, i en Vincent, un noi pobre. Arran dels impediments familiars per a estar junts, la Mirèio fugí a demanar a les santes del poble de Lei Santei Marias de la Mar ajuda. A la seva obra "*Nerta*" de l'any 1884, també es revisita la idea de la noia que fugí del seu propi destí.

El procés de creació de "*Calendau*" durà set anys i fou publicada l'any 1867. Mitjançant la vida del mariner Calendau, originari del poble provençal de Cassis, en Mistral ens explica amb molt d'entusiasme la història i la identitat provençal. Amb aquesta obra, alguns qualificaren en Frederic Mistral de separatista, per la seva reivindicació metafòrica de l'alliberament de la Provença.

I en "*Lou pouèmo dou Rose*" publicat l'any 1897 el riu Roina esdevé també una metàfora, en què el transport fluvial tradicional (que representaria la identitat occitana) seria substituït pels nous mitjans de transports, el ferrocarril i el vaixell de vapor (que representaria la modernitat industrial que conduiria al centralisme francès). Amb un cert aire pessimista davant la desaparició del món tradicional, tant estimat per en Mistral, el Felibrisme reconeixia que els seus més de quaranta anys de defensa de la llengua no havien assolit els objectius buscats d'una normalització lingüística occitana.

"*Lou Tresor dou Felibrige*", entre els anys 1878 i 1886, és un dels primers intents (i molt reeixit) de crear un diccionari de la llengua occitana. Pren tota la diversitat lèxica de totes les variants de la llengua i és bilingüe occità – francès.

La literatura occitana no es pot entendre sense l'obra d'aquests autors del Felibrisme, que amb el seu objectiu de renovar la literatura i dignificar la llengua, encetaren una renovació de les lletres occitanes.

CURIOSITATS:

En Charles Gounod en féu una adaptació operística de "*Mirèio*" l'any 1864 amb el títol en francès de "*Mireille*".

Arran de la derrota en la guerra contra Prússia l'any 1871, a París s'organitzà una revolta, on els seus participants decidiren modificar l'estructura econòmica i social amb unes clares tendències socialistes i d'autogestió. La revolta fou sufocada però mantingué la ciutat de París sotmesa a molts dies de gran violència.

En el "Cas Dreyfus", un membre de l'exèrcit francès de religió jueva, l'Alfred Dreyfus, fou culpabilitzat injustament de determinats delictes. Posteriorment es descobrí que tot havia estat una conspiració on estaven implicats membres del govern i alts càrrecs de l'administració de l'estat.

Un rumor opinava que en Frederic Mistral havia rebut el Premi Nobel perquè l'Acadèmia Sueca que els atorga pensava que era català. D'altra banda, el candidat castellà inicial era en Benito Pérez Galdós, però les pressions del govern espanyol (que no estimava gaire a l'escriptor madrileny) provocaren que l'Acadèmia Sueca decidís condecorar en José de Echegaray (molt menys conegut) en un Premi Nobel compartit en aquella edició.

Diverses poblacions catalanes tenen carrers dedicats a en Frederic Mistral, que recorden el seu pas pel nostre país. A Barcelona hi ha una avinguda que porta el seu nom i el seu bust contempla la ciutat des de Montjuïc.

SIMILITUDS CATALANES:

El paral·lelisme entre el Felibrisme occità i la Renaixença catalana és evident. Potser un dels autors catalans més semblants a en Frederic Mistral fou Mn Cinto Verdager. Admirat pel mateix Mistral, la seva obra també es mogué en l'ambient de la Catalunya rural d'on també provenia i amb unes posicions conservadores i catòliques (òbvies en el cas del capellà català).

EL FINAL DEL CAMÍ: Amb aquest capítol tanquem aquest cicle en què hem conegut dotze personalitats de la història occitana ben diferents. Escriptors, nobles, revolucionaris, enginyers... han format un ventall que ens han mostrat la riquesa de la història occitana, molt propera però malauradament massa desconeguda.

Francesc Sangar. CAOC.